

Fördjupad inventering av kräldjur

Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025

VÄG & MILJÖ

Beställning: Örebro kommun

Framställt av: Väg & Miljö AB

<http://vagochmiljo.se>

Granskningsversion: 2025-05-15

Uppdragsansvarig: Daniel Tooke

Medverkande: Anna Eriksson

Kvalitetsansvarig: Ursula Zinko och Mattis Arveström

Fotografier: Daniel Tooke

Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB

Internt projektnummer: 947, 1082, 1334 & 1833

Foto på framsidan: Igenväxningsmark i inventeringsområdets nordöstra del. Området bedömdes utgöra en gynnsam livsmiljö och övervintringsplats för kräldjur.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 1 av 12

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
1 Bakgrund.....	4
2 Metod.....	6
2.1 Metodbeskrivning.....	6
2.2 Anpassningar för detta uppdrag.....	6
2.3 Tidpunkt och ansvarig personal.....	6
2.4 Informationskällor och litteratur.....	6
2.5 GIS och fältdatafångst.....	6
2.6 Avvikelser och möjliga felkällor.....	6
3 Beskrivning av fältstudieområdet och det omkringliggande landskapet.....	7
4 Resultat av förstudien.....	8
4.1 Tidigare inventeringar av kräddjur.....	8
4.2 Kräddjur registrerade i Artportalen.....	8
5 Resultatet av fältstudien.....	9
5.1 Artfynd av kräddjur.....	9
5.2 Övervintringslokaler.....	9
5.3 Lämpliga livsmiljöer.....	9
6 Vidare utredningsbehov.....	11
7 Källförteckning.....	12
7.1 Tryckta källor.....	12
7.2 Digitala källor.....	12

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräddjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 2 av 12

SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB har på uppdrag av Örebro kommun genomfört en fördjupad inventering av kräldjur i tre sinsemellan närliggande delområden på totalt 90 hektar, beläget strax söder om Örebro tätort. Syftet med utredningen har varit att bedöma områdets naturvärden samt att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid planarbete i området.

Den fördjupade artinventeringen har utförts enligt SIS-standard (SS 199000:2014). Inventeringen har bestått av en förstudie och en fältstudie. Fältstudieområdet är det av kunden önskade utredningsområdet. Förstudieområdet omfattar fältstudieområdet samt en buffert på ytterligare 100 meter. Fältstudien ägde rum 2023-04-18.

Fältstudieområdet utgörs av en mosaik av olika naturtyper och biotoper. Skog och träd i form av produktionskog av gran, trivial lövskog och blandskog täcker flera delar av området. Öppen äng och betesmark är också vanligt förekommande, tillsammans med ett par större hyggen.

Under förstudien identifierades inga tidigare kända element eller strukturer inom förstudieområdet som bedöms hysa betydelse för kräldjur. Inga tidigare registrerade artfynd av kräldjur finns heller inrapporterat i Artportalen inom förstudieområdet under perioden 2000 till 2025.

I samband med fältinventeringen registrerades åtta fynd av arten skogsödla, tillsammans med sex stenmurar, odlingsrösen och blockmarker som utgör potentiella övervintringslokaler. Slutligen avgränsades och två områden som bedöms utgöra mycket lämpliga livsmiljöer och tre områden som bedöms utgöra lämpliga livsmiljöer.

Inga fynd av andra kräldjur utöver skogsödla gjordes under fältstudien. Trots detta bedöms det som mycket troligt att arten huggorm nyttjar området. Detta då arten är vanligt förekommande i landskapet, och de element och strukturer som registrerades är mycket gynnsamma för huggorm, och då särskilt områdets förekomst av solbelysta stenrösen, stenmurar och blockmarker.

Då skogsödla och huggorm omfattas av lagstadgat skydd enligt 6 § artskyddsförordningen har en artskyddsutredning efterföljt denna fördjupade kräldjursinventering. Denna utredning presenteras i handlingen *1833, Artskyddsutredning kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 3 av 12

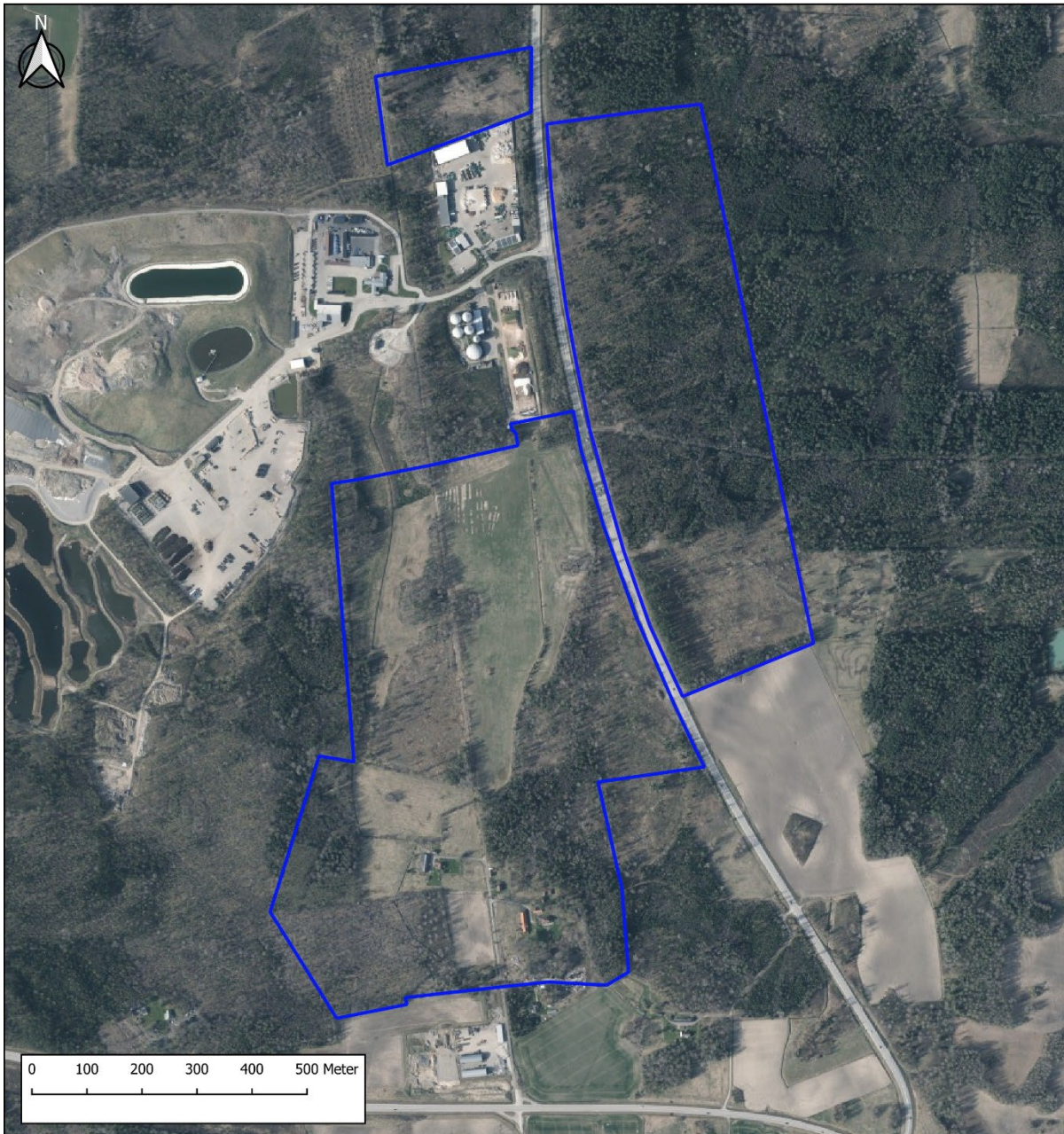
1 BAKGRUND

Väg & Miljö AB har på uppdrag av Örebro kommun genomfört en fördjupad inventering av kräldjur i tre sinsemellan närliggande delområden på totalt 90 hektar, beläget strax söder om Örebro tätort (**Figur 1**). Syftet med utredningen har varit att bedöma områdets naturvärden samt att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid planarbete i området.

Den fördjupade inventeringen av kräldjur har utförts parallellt med en naturvärdesinventering inom samma fältstudieområde.

Fältstudieområdets tre delområden består av en mosaik av olika naturtyper och biotoper. Skog och träd i form av produktionsskog av gran, trivial lövskog och blandskog täcker flera delar av området. Öppen äng och betesmark är också vanligt förekommande, tillsammans med ett par större hyggen.

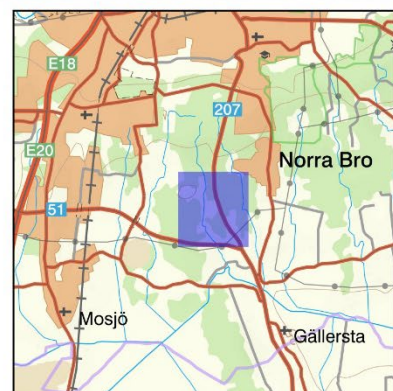
Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 4 av 12

Fältstudieområdet

Teckenförklaring

Fältstudieområde

Figur 1. Karta över fältstudieområdets uppdelning, utsträckning och position.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräddjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 5 av 12

2 METOD

2.1 Metodbeskrivning

Inventeringen har genomförts enligt Svensk Standard SS 199000:2014 *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning* med tillhörande Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

Fältstudien har utförts genom att via manuell inventering registrera artfynd av kräldjur inom området. Därtill har även områdets förekomst av element, strukturer, övervintringsmiljöer och livsmiljöer bedömts, beskrivits och avgränsats geografiskt.

2.2 Anpassningar för detta uppdrag

Inventeringen består av en förstudie och en fältstudie. Fältstudieområdet är det av kunden önskade utredningsområdet. Förstudieområdet utgör fältstudieområdet samt en ytterligare buffert på 100 meter.

2.3 Tidpunkt och ansvarig personal

Projektledare och ansvarig för för- och fältstudie, kartor och rapport har varit Daniel Tooke. Mattis Arveström har ansvarat för intern kvalitetsgranskning. Anna Eriksson har medverkat vid förstudien. Uppdraget har genomförts under perioden november 2022 till maj 2025.

Fältstudien ägde rum 2023-04-18.

2.4 Informationskällor och litteratur

Ett flertal databaser och webbtjänster har använts för att kartlägga tidigare känd kunskap om kräldjur i för- och fältstudieområdet. Samtliga källor som använts som underlag för avgränsningar och bedömningar anges i referenslistan längst bak i rapporten.

2.5 GIS och fältdatafångst

För datainsamling under fältstudien användes en fältplatta med applikationen FieldMaps för ArcGIS i koordinatsystemet SWEREF 99 TM. Noggrannheten i geografisk positionering är mellan 5–15 meter. Efter datainsamling i fält justerades vid behov gränser med hjälp av kartor och ortofoton i QGIS QGIS 3.28. GIS-data i form av shapefiler över samtliga naturvärdesobjekt, objekt som omfattas av generellt biotopskydd och fynd av naturvårdsarter finns upprättade.

2.6 Avvikelser och möjliga felkällor

Kräldjur är i regel en svårinventerad artgrupp. Detta då kräldjur är kryptiska till sitt beteende och ofta söker skydd om någon närmar sig. Därtill är flera arter av kräldjur väl kamouflerade och därmed svåra att urskilja. Enbart en inventering av artförekomst är därmed inte tillförlitlig, varför denna inventering kompletterats med en bedömning av potentiella livsmiljöer och övervintringslokaler.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 6 av 12

3 BESKRIVNING AV FÄLTSTUDIEOMRÅDET OCH DET OMKRINGLIGGANDE LANDSKAPET

Fältstudieområdets tre delområden består av ett antal olika naturtyper och biotoper.

Det östra delområdets norra del domineras av solbelyst igenväxningsmark med stora inslag av stenrösen (Figur 2). Söder om denna igenväxningsmark ligger ung granskog av produktionskaraktär. Söder om denna produktionskog, i det östra delområdets sydliga spets, ligger ett öppet hygge.

Figur 2. Igenväxningsmark i det östra delområdets norra del.

Det sydvästra delområdets centrala delar domineras av öppen gräsmark (Figur 3). Gräsmarkerna korsas av flertalet långsträckta åkerdiken (Figur 4). Delområdets västra och sydöstra delar består dock av skogsmark. Majoriteten av denna skogsmark är förhållandevis ung, och består av både barr-, bland- och lövskog. Delområdets östra del domineras av ett hygge.

Figur 3. En gräsmark belägen centralt i det sydvästra delområdet.

Det nordvästra delområdet domineras av ung lövskog.

Mellan fältstudieområdets nordvästra och sydvästra delområde ligger en stor återvinningsanläggning. Mot sydväst och österut gränsar området till större områden med skogsmark. I sydväst utgörs skogsmarken till synes av blandskog, medan den i öst utgörs av produktionskog bestående av tall och gran. Söderut gränsar området till jordbruksmark, och norrut ligger en stor bergstäckt omgiven av ytterligare skogsmark.

Figur 4. Ett öppet åkerdike utmed det sydvästra delområdets västra kant.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 7 av 12

4 RESULTAT AV FÖRSTUDIEN

Under kräldjursinventeringens förstudie utfördes eftersök i olika källor som berör det aktuella förstudieområdet. Detta för att identifiera tidigare registrerade fynd och känd kunskap om kräldjur inom eller i nära angränsning till förstudieområdet (Figur 5). Under förstudien i detta uppdrag gjordes eftersök i de källor som anges i källförteckningen.

4.1 Tidigare inventeringar av kräldjur

Inga kända tidigare inventeringar av kräldjur har utförts inom eller i nära angränsning till förstudieområdet.

4.2 Kräldjur registrerade i Artportalen

I samband med förstudien registrerades inga tidigare fynd av kräldjur som rapporterats in till online-tjänsten Artportalen inom förstudieområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 8 av 12

5 RESULTATET AV FÄLTSTUDIEN

Fältstudien bestod dels av en inventering av artfynd av kräldjur, dels av en inventering av övervintringslokaler samt en övergripande bedömning av fältstudieområdets förekomst av lämpliga livsmiljöer för artgruppen.

Resultaten av fältstudien presenteras på karta i figur 8.

5.1 Artfynd av kräldjur

I samband med fältstudien gjordes åtta fynd av arten skogsödla. Skogsödla är landets vanligaste art av kräldjur och finns i väldigt många öppna miljöer med god solinstrålning, inklusive skogsbryn, ängsmarker, åkerholmar och hyggen. Skogsödla gynnas dock inte av sluten skogsmark, då solinstrålningen är tämligen låg.

5.2 Övervintringslokaler

I samband med fältstudien registrerades sex områden som bedömdes hysa flertalet potentiella övervintringslokaler för kräldjur (Figur 6). Dessa övervintringslokaler inkluderade samlingar med död ved samt stenrösen. En god övervintringslokal hyser god solinstrålning från söder för att möjliggöra att kräldjuren kan vara aktiva så tidigt på säsongen som möjligt, men även hyser skydd från kalla vindar och insyn. Djupa skrevor och hålrum är även viktigt.

Figur 6. Ett av flera stora stenrösen som finns runt gräsmarkerna i det sydvästra delområdet mitt. Dessa utgör både lämpliga livsmiljöer och potentiella övervintringslokaler för kräldjur.

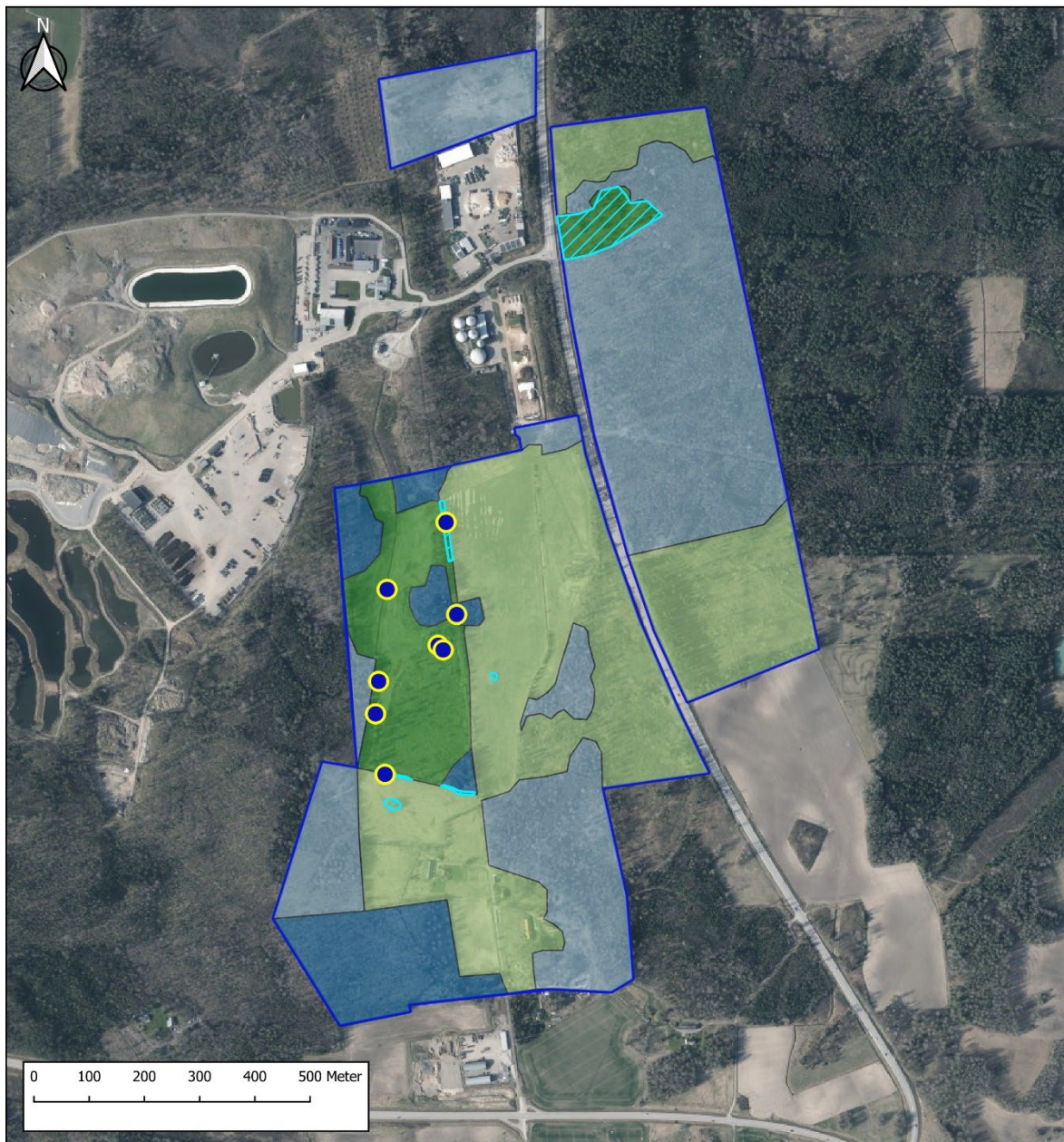
5.3 Lämpliga livsmiljöer

Stora delar av fältstudieområdet bedöms utgöra lämpliga eller mycket lämpliga livsmiljöer för kräldjur (Figur 7). Skogsödla bedöms troligen uppehålla sig inom samtliga delar av fältstudieområdet som ej skuggas av skogsmark. Huggorm (*Vipera berus*) bedöms med stor sannolikhet finnas inom eller i nära angränsning till jordbrukslandskapet större stenrösen, även om inga registrerats i samband med fältstudien.

Figur 7. Solbelysta bryn och igenväxningsmarker med god tillgång till skydd utgör förmånliga livsmiljöer för kräldjur.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 9 av 12

Resultatet av fältstudien

Teckenförklaring

Fältstudieområde

Övervintringslokaler

Fynd av kräddjur

Skogsödla

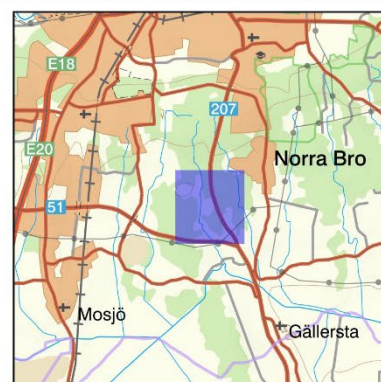
Livsmiljö för kräddjur

Mycket lämplig livsmiljö

Lämplig livsmiljö

Möjlig livsmiljö

Olämplig livsmiljö

Figur 8. Karta över de fynd av kräddjur, avgränsade övervintringslokaler samt de livsmiljöer som avgränsats i samband med fältstudien.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräddjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 10 av 12

6 VIDARE UTREDNINGSBEHOV

Enligt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler ska den som avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skaffa sig den kunskap som krävs för att bland annat skydda miljön mot skada eller olägenhet (Kap. 2 § 2). Verksamhetsutövaren ska också utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för miljön (Kap. 2 § 3).

Enligt artskyddshandboken utgiven av Naturvårdsverket innebär detta att en verksamhetsutövare bland annat behöver ta reda på om det förekommer fridlysta arter i ett område och sedan undersöka om det i samband med en planerad åtgärd finns risk att exploateringen hamnar i konflikt med artens lagstadgade skydd. Detta skydd kan vara av varierande karaktär beroende på vilken paragraf av artskyddsförordningen arten omfattas av. Om det skulle visa sig att åtgärden trots genomförandet av skyddsåtgärder bryter mot de förbud som beskrivs för arten måste dispens sökas.

Då skogsödlor och huggorm omfattas av lagstadgat skydd via nationell fridlysning enligt 6 § artskyddsförordningen behöver en artskyddsutredning upprättas. En sådan utredning avser undersöka exploaterings eventuella påverkan på aktuella kräldjursarter. Syftet med artskyddsutredningen är att utreda huruvida exploateringen är av sådan grad att det finns risk att framtida arbete hamnar i konflikt med förbuden i 6 § artskyddsförordningen.

Artskyddsutredningen presenteras i handlingen *1833, Artskyddsutredning kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025*.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 11 av 12

7 KÄLLFÖRTECKNING

7.1 Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. Handbok 2009:2 - Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser.

7.2 Digitala källor

ArtDatabanken. 2023. Artfakta för påträffade arter. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. 2025. Sökning med polygon efter alla naturvårdsarter inom förstudieområdet. Sökperiod 2000-01-01 till 2025-05-06. <http://www.artportalen.se>

Lantmäteriet historiska kartor, © Lantmäteriet historiska-kartor@lm.se. Åtkomst 2023-06-29.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
1833, Rapport, Fördjupad inventering av kräldjur, Attersta Östra & Västra, Örebro kommun, 2025	2025-05-15	Sida 12 av 12